

ΑΠΟ ΤΟΝ ΧΩΡΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΑΝΘΡΩΠΩΝ ΠΑΘΗ ΣΤΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΘΕΑΤΡΟ

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΤΩΝ ΔΥΟ ΦΥΛΩΝ

Συνεχίζουμε τήν μελέτη του σπουδαίου αυτού κεφαλαίου μέσα από θεατρικά έργα και στο σημερινό ΜΑΘΗΜΑ.

«ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΚΑΙ ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ» του Ουίλλιαμ Σαίξπηρ.

Μετά τή μάχη στους Φιλίππους (42 π.Χ.) τήν Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία διοικεί ή τριανδρία Όκτάβιος Καίσαρ, Μάρκος Αντώνιος και Αιμίλιος Λέπιδος. Ό Αντώνιος έχει έδρα του την Αλεξάνδρεια. Έδω ό γενναίος στρατηγός έχει υποστεί μία μεγάλη αλλαγή. Η καρδιά του έχει αιχμαλωτισθεί από τήν ωραία βασίλισσα τής Αιγύπτου Κλεοπάτρα. Ό Αντώνιος αρνείται νά δεχθεί τούς άγγελιοφόρους από τήν Ρώμη, παρά τίς προτροπές τής Κλεοπάτρας. Ό έρωτάς του έχει μετατοπίσει τό κέντρο βάρους του ενδιαφέροντός του από τούς στρατιωτικούς θριάμβους και τήν εξουσία. "Λάσπη είναι τά βασίλεια", τής λέει. Πάνω από όλα ή Κλεοπάτρα και ή σχέση του μέ αυτήν, μία σχέση πού, όπως λέει, καταξιώνει τήν ζωή τους και τούς κάνει μοναδικούς.

Ό Αντώνιος τελικά δέχεται τούς άγγελιοφόρους και πληροφορείται τίς πολιτικοστρατιωτικές εξελίξεις στήν αυτοκρατορία. Η γυναίκα του Φούλβια έξεστράτευσε έναντίον του άδελφού του Λούκιου, οί δύο συμφιλιώθηκαν και κινήθηκαν έναντίον του Καίσαρα, αλλά ήττήθηκαν και ή γυναίκα του πέθανε στή Σικυώνα. Ό Αντώνιος βλέπει πώς πρέπει ν' απαλλαγεί από τά δεσμά τής Κλεοπάτρας και νά σπεύσει στή Ρώμη. Ό γιός του Πομπήιου Σέξτος άπειλεί τήν Έξουσία τής τριανδρίας. Έντονα φορτισμένη ή σκηνή του άποχωρισμού άποκαλύπτει τό λαμπρό πνεύμα τής Κλεοπάτρας.

Διάλογος ανάμεσα στον Καίσαρα και τον Λέπιδο μάς άποκαλύπτει τί γνώμη έχουν για τον Αντώνιο και τήν ζωή του στήν Αίγυπτο καθώς και τήν κατάσταση στήν Ίταλία μέ τήν δράση του Σέξτου Πομπήιου. Μία άλλη σκηνή στο Άνάκτορο τής Αλεξάνδρειας δείχνει πώς αντιμετώπιζει τήν άπουσία του άγαπημένου της ή Κλεοπάτρα.

Μεταφερόμαστε πάλι στήν Ίταλία, στή Μεσσήνη για νά ιδούμε τήν πολιτικοστρατιωτική κατάσταση μέ τά μάτια του Πομπήιου και των συνεργατών

του. Μετά στη Ρώμη όπου έχει φθάσει ο Αντώνιος με τους φίλους του. Στη συνάντηση των μελών της τριανδρίας επιτυγχάνεται συμφιλίωση που επισφραγίζεται με τον γάμο του Αντωνίου και της αδελφής του Καίσαρα Όκταβίας. Αγγελιοφόρος φέρνει την είδηση στην Κλεοπάτρα οι αντιδράσεις της οποίας αποκαλύπτουν την ένταση του έρωτικού πάθους της και κάποια κοινά ανθρώπινα χαρακτηριστικά που προκαλούν θυμηδία.

Στην Ίταλία πριν αντιπαραταχθούν στο πεδίο της μάχης οι αντίπαλοι συναντώνται και καταλήγουν σε συμβιβασμό. Η συμφωνία γιορτάζεται με γλέντι πάνω στη γαλέρα του Πομπήιου. Σε πεδιάδα της Συρίας τά στρατεύματα του Αντωνίου έχουν κατατροπώσει τους Πάρθους. Στη Ρώμη ο Καίσαρας αποχωρίζεται την Όκτάβια δίνοντάς την σύζυγο στον Αντώνιο. Φεύγουν για την Αθήνα. Σε αίθουσα του ανακτόρου της ή Κλεοπάτρα προσπαθεί να εκμαιεύσει από τον αγγελιοφόρο δυσμενείς πληροφορίες για την Όκτάβια που νά τρέφουν την ελπίδα της ότι δέν θά κρατήσει κοντά της τον Αντώνιο για πολύ.

Οι Καίσαρας και Λέπιδος κηρύσσουν τον πόλεμο στον Πομπήιο, του παίρνουν την Σικελία. Ο Καίσαρας φυλακίζει τον Λέπιδο και έτοιμάζει την έξουδετέρωση του Αντωνίου. Η Όκτάβια έρχεται στη Ρώμη. Μαθαίνει από τον Καίσαρα ότι ο Αντώνιος έχει στό μεταξύ επιστρέφει στην Κλεοπάτρα και έχει ξεσηκώσει βασιλιάδες διαφόρων χωρών-έπαρχιών της αυτοκρατορίας έναντιον της Ρώμης.

Οι αντίπαλες δυνάμεις Καίσαρα και Αντωνίου βρίσκονται αντιμέτωπες στο Άκτιο. Παρά τίς συμβουλές των φίλων του, ο Αντώνιος δίνει την μάχη με τον στόλο της Κλεοπάτρας που για ανεξήγητους λόγους κατά την ναυμαχία έγκαταλείπει τον άγωνά φεύγοντας προς Πελοπόννησο. Ο Αντώνιος ήττημένος την ακολουθεί.

Ο Καίσαρας που έχει στρατοπεδεύσει στην Αίγυπτο απορρίπτει τους όρους του Αντωνίου. Προσπαθεί νά προσεταιρισθεί την Κλεοπάτρα. Τά αντίπαλα στρατεύματα συγκρούονται και ο νικητής Αντώνιος μπαίνει θριαμβευτικά στην Αλεξάνδρεια με την Κλεοπάτρα στό πλευρό του. Σε άλλη σύγκρουση ο στόλος του Αντωνίου προσχωρεί στον Καίσαρα. Ο Αντώνιος πιστεύει ότι τον επρόδωσε ή Κλεοπάτρα και της φέρεται αναλόγως. Για νά διασκεδάσει τίς ύποψίες του ή Κλεοπάτρα με άπεσταλμένο της τον πληροφορεί για τον δήθεν θάνατό της. Στην προσπάθειά του νά αυτοκτονήσει ο Αντώνιος τραυματίζεται σοβαρά, μαθαίνει ότι ή Κλεοπάτρα ζεί, τον μεταφέρουν κοντά της και αφήνει την τελευταία του πνοή στην άγκαλιά της. Για νά συναντήσει τον άγαπημένο της στον άλλο κόσμο και για νά ματαιώσει τά σχέδια του Καίσαρα για διαπόμπευσή της στη Ρώμη, ή Κλεοπάτρα αυτοκτονεί βάζοντας ιοβόλα φιδάκια στό σώμα της. Ο Καίσαρας διατάσσει νά ταφούν μαζί Αντώνιος και Κλεοπάτρα.

Και σ' αυτό τό έργο χαιρόμαστε τον γοητευτικό ποιητικό λόγο του Σαίξπηρ πλούσιο σε παρομοιώσεις, μεταφορές, εικόνες. Βαθυστόχαστες ρήσεις διατυπώνονται με άφορμή έέργειες κοινών θνητών και άρχόντων. Στό φόντο της

ιστορίας και της πολιτικής προβάλλεται τό μεγάλο έρωτικό πάθος δύο ώριμων στην ήλικία ανθρώπων μέ εξαιρετικά χαρίσματα, μέ προσωπικότητα πού υπερβαίνει τό μέτρο. Γι' αυτό και ό έρωτάς τους υπερβαίνει τά γνωστά μέτρα. Άλλά καταξιώνεται, ό έρωτας όταν δέν μεταστοιχειώνεται σέ θυσιαστική αγάπη; Όταν είναι καρπός έγωκεντρισμού, όταν δέν υπερβαίνει τόν έγωκεντρισμό; Οί απαντήσεις έξαρτώνται από τά αξιολογικά κριτήρια κάθε ανθρώπου.

«ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΥΠΟΘΕΣΕΙΣ» του Λουί Βερνέιγ.

Ό Φίλιππος Ράσελ τερμάτισε τήν πολιτική σταδιοδρομία του παραιτηθείς από τό αξίωμα του ύπουργού. Διατηρεί σχέσεις μέ πολιτικά πρόσωπα, πράγμα τό όποιο συνθέτει τό πλαίσιο του έργου. Ό Φίλιππος έχει χάσει τήν πρώτη του γυναίκα, έχει νυμφευθεί τήν Κωνστάνς πού του ζητά, χωρίς περιστροφές αλλά μέ αυτοσυγκράτηση, νά χωρίσουν. Άν μιά αίτία της ύποβαθμίσεως της συζυγικής σχέσεως είναι ή άπορρόφηση του άνδρα από τό επάγγελμα, μπορούμε νά καταλάβουμε πόσο έξαντλητικά άπορροφά τόν άνδρα ή πολιτική και τί επιπτώσεις στην οικόγένεια έχει αυτή ή άλλοτριώση. Η Κωνστάνς θέλει νά χαρεί τήν ζωή πριν της φύγει. Μέχρι τώρα ήταν στό περιθώριο του πολιτικού συζύγου της. Έκείνος προσπαθεί νά τήν λογικεύσει. Η Κωνστάνς αγαπά τόν Δημοκρατικό γερουσιαστή Τζώρτζ Χέντερσον, πού είναι ύποψήφιος για τό χρίσμα του ύποψηφίου προέδρου και δέν μπορεί νά τήν νυμφευθεί διότι "ό μέσος Άμερικανός άπαιτεί από αυτούς πού ζητούν τήν ψήφο του νά ζούν μιά ύποδειγματική και αξιοπρεπή κοινωνική ζωή», συγχρόνως νιώθει εύγνωμοσύνη και στοργή για τόν άνδρα της και δέν θέλει νά τόν πληγώσει.

Έπειδή πρέπει νά περιμένουν και έπειδή «ή οικόγένεια είναι άπαραίτητη σέ κάθε πολιτικό πού ζητά τήν ψήφο του Άμερικανού πολίτη», ή Κωνστάνς του προτείνει νά κάνει πλασματικό γάμο μέ κοπέλα της έμπιστοσύνης της και νά παντρευτούν, όταν θά είναι έλεύθερη. Ό Τζώρτζ δέχεται τήν ιδέα της και τήν πρότασή της για τήν άνεψιά της Ειρήνη Έλιοτ πού είναι γραμματέας του και δασκάλα. Η Ειρήνη είναι σοβαρή και ήθικη κοπέλα και δέν φαίνεται νά θέλει νά παντρευτεί πάση θυσία. Συμφωνούν τήν άμοιβή και τούς όρους του πλασματικού γάμου και ή Ειρήνη όχι μόνον άνταποκρίνεται πλήρως στίς ύποχρεώσεις της, αλλά βοηθά τόν γερουσιαστή και στην πολιτική του δραστηριότητα άποτελεσματικά. Μετά τήν επίσκεψη της ύφυπουργού έξωτερικών Έθελ Βίνγκελ, ή Ειρήνη άποδεικνύεται πολύτιμος σύμβουλος. Στο μεταξύ ό Τζώρτζ έχει εκτιμήσει τόν χαρακτήρα, τήν άφοσίωση, τίς ικανότητες και τήν αξιοπρέπειά της και ό πλασματικός γάμος γίνεται πραγματικός. Η εξέλιξη αυτή σώζει και τόν γάμο του Φίλιππου και της Κωνστάνς Ράσελ. Τό ήθος κυρίως της Ειρήνης είχε τόσο έξυγιαντικές επιδράσεις! Η εύφυΐα και οί ικανότητες της προώθησαν τόν Τζώρτζ

καί στον χώρο της πολιτικής. Έγινε ύφυπουργός έξωτερικών. Άλλά τό πιο ούσιαστικό, πλουτίζει πνευματικά γιατί τό «έγώ» συναντά το «έσύ» για νά γίνουν «έμείς» στην κοινή πορεία, σε ένα διάλογο ζωής.

«ΚΟΚΤΕΙΑ ΠΑΡΤΥ» τοῦ Τ.Σ. Έλιοτ.

Ο Έντουαρντ και ή γυναίκα του Λαβίνια έχουν οργανώσει πάρτυ. Οί φίλοι τους Άλεξ, Τζούλια, Πήτερ και Σήλια βρίσκονται στο διαμέρισμα τοῦ ζεύγους και συζητούν. Η Λαβίνια λείπει. Έγκατέλειψε τον Έντουαρντ, πού για νά τήν δικαιολογήσει λέει ότι τήν χρειάστηκε ηλικιωμένη θεία της στην έπαρχία. Άνάμεσά τους και ένα μυστηριώδες πρόσωπο πού ο συγγραφέας ονομάζει Άγνωστος Έπισκέπτης. Δίνει τον τόνο αστυνομικής ιστορίας στο πρώτο μέρος. Στην αρχή παρακολουθούμε άνιαρές συζητήσεις πού αποκαλύπτουν πεζότητα ζωής. Πληροφορούμεθα για τά πρόσωπα, τήν ζωή τους, τά ενδιαφέροντα τους, τίς σχέσεις τους. Ο Έντουαρντ είναι δικηγόρος, παντρεμένος με τήν Λαβίνια πέντε χρόνια, είναι άτεκνοι. Ο Πήτερ είναι καλλιτέχνης, έχει γράψει ένα μυθιστόρημα αλλά έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον κινηματογράφο. Τό ίδιο και ή Σήλια πού γράφει ποίηση.

Σέ άλλες σκηνές οί συζητήσεις προσλαμβάνουν κάποια φιλοσοφική διάσταση. Δέν λείπει τό άγγλικό χιούμορ και οί πνευματώδεις παρατηρήσεις. Τό έργο δέν έχει δράση. Τό ενδιαφέρον του συνίσταται στις αποκαλύψεις πού γίνονται από τίς συζητήσεις των προσώπων και τήν «ψυχανάλυση» πού διεξάγει ο Άγνωστος Έπισκέπτης πού σε μεταγενέστερη φάση ενεργεί ως ψυχίατρος Ράιλυ. Οί αποκαλύψεις άφορούν ένεργειες, σχέσεις, ψυχικές καταστάσεις. Δέν προσφέρονται μόνον στον θεατή. Ένδιαφέρουν και τά πρόσωπα τοῦ έργου πού αντικρύζουν τον έσωτερικό έαυτό τους, τά κίνητρα των πράξεών τους, τήν παθολογία των σχέσεών τους.

Ο συγγραφέας εστιάζει τον προβολέα του στον Έντουαρντ και στην Λαβίνια. Δέν διέθεταν τίς πνευματικές προϋποθέσεις για νά έχουν ένα πετυχημένο γάμο. Ο καθένας έχει άπατήσει τον άλλον. Άλληλοκατηγορούνται για διάφορα θέματα. Ο ψυχίατρος τούς βοηθά νά γνωρίσουν τά άρνητικά στοιχεία τοῦ χαρακτήρα τους, τίς έλλείψεις τους, τίς έσφαλμένες ένεργειές τους και νά αναβαθμίσουν τήν σχέση τους.

Άποτελεί παραλλαγή της «Έρημης Χώρας» τοῦ Έλιοτ τό «Κοκτέιλ πάρτυ»; Γιατί τά πρόσωπα τοῦ έργου ζούν σε μίαν έρημη χώρα. Δημιούργημα και φανέρωμα τοῦ άρρωστου έσωτερικοῦ είναι τους. Μιά έσωτερική διάσταση πού είναι όχι μόνον υποβαθμισμένη πνευματικά, αλλά μιά άνυδρη έρημος. Όχι βέβαια στον ίδιο βαθμό σε όλους. Στην περίπτωση τοῦ Έντουαρντ έπισημαίνονται άρνητικά στοιχεία άρμοδιότητας ψυχιάτρου (μειονεξία, άνασφάλεια κ.ά.). Ο ψυχίατρος ενεργεί ως πνευματικός. Δέν μένει στην διάγνωση. Συντελεί στην

πνευματική τους ανάνηψη. Στήν Σήλια καί στό ζευγάρι λέει: «Πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ καί ἐργασθεῖτε μέ ἐπιμέλεια γιά τήν σωτηρία σας».

«Η ΚΥΡΙΑ ΑΠΟ ΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ» τοῦ Ἑρρίκου Ἴψεν.

Στό σπίτι τοῦ γιαιτροῦ Βάγκελ ἐτοιμάζονται νά ὑποδεχθοῦν τόν σχολάρχη Ἄρνχολμ, ἄλλοτε καθηγητή τῆς Πολέττας, κόρης τοῦ γιαιτροῦ ἀπό τόν πρῶτο γάμο του. Βλέποντας ὅτι ἡ γυναῖκα του Ἑλλίντα δέν εἶναι εὐτυχιμένη, ὁ Βάγκελ νομιζε ὅτι αἰτία ἦταν ἡ ἀνάμνηση τοῦ Ἄρνχολμ, πού θεωροῦσε πρῶτο αἴσθημά της. Ἡ Ἑλλίντα ἀπέρριψε πρότασή του καί παντρεύτηκε τόν γιαιτρό, πού εἶχε μείνει χῆρος μέ δύο κόρες. Ὁ Βάγκελ τόν προσκάλεσε μέ τήν ἐλπίδα ὅτι ἡ Ἑλλίντα, ἔχοντας τον κοντά της, βλέποντας τον καί συζητῶντας μαζί του, θά θεραπευόταν.

Ὁ Ἄρνχολμ ἔρχεται καί φιλοξενεῖται στήν οἰκογένεια Βάγκελ. Δέν παρατηρεῖται ὅμως βελτίωση στήν ἄσχημη ψυχολογική κατάσταση τῆς Ἑλλίντας. Τό τρίτο πρόσωπο τοῦ ἱψενικοῦ τριγώνου δέν εἶναι ὁ Ἄρνχολμ. Ἡ Ἑλλίντα δέν ἔχει κανένα παράπονο ἀπό τόν ἄντρα της. Βλέπει τό ἐνδιαφέρον καί τήν ἀγάπη του. Ἡ ρίζα τοῦ προβλήματος ἀνατρέχει στό παρελθόν. Ὁμολογεῖ ὅτι ὁ γάμος της δέν ἦταν καρπός γνήσιας ἀγάπης, ἀλλά ἕνα εἶδος συναλλαγῆς. Δέν εἶχε ἀποφασίσει ἐλεύθερα, ἀλλά ὑπό τήν πίεση συνθηκῶν. Εἶχε ἐγκαταλείψει τόν "ἄρραβωνιαστικό" της. Κόρη φαροφύλακα, εἶχε ἕναν ἰδιότυπο δεσμό μέ τήν θάλασσα. Ἐβλεπε σ' αὐτήν τήν ἰδανική εὐτυχία καί τήν ἀπόλυτη ἐλευθερία. Γνώρισε καί ἀγάπησε ἕναν λοστρόμο πού εἶχε παρόμοια σχέση μέ τήν θάλασσα. Ἐκεῖνος ἔδωσε τά δαχτυλίδια τους μέ μιά ἀλυσιδίτσα καί τά πέταξε στή θάλασσα. Αὐτό ἦταν ὁ ἄρραβῶνας τους.

Ἐφυγε κρυφά καί ἐσπευσμένα ἐπειδή, σκότωσε τόν καπετάνιο τοῦ πλοίου του. Ταξίδευε μέ ἄλλο ὄνομα καί τῆς ἔγραφε ἀπό διάφορα λιμάνια ὅτι θά ἐρχόταν νά τήν πάρει. Τά χρόνια περνοῦσαν. Ἡ Ἑλλίντα μέ γράμμα της τερμάτισε τήν σχέση τους. Ἐκεῖνος ἐπέμενε ἀκόμη καί μετά τόν γάμο της μέ τόν Βάγκελ, πού πληροφορήθηκε ἀπό ἐφημερίδα. Καί ἔρχεται τώρα καί τήν διεκδικεῖ. Συγκλονιστικό δράμα παίζεται στήν καρδιά τῆς Ἑλλίντας, τοῦ Ξένου καί τοῦ Βάγκελ. Ἀντιδρᾷ στήν προστατευτική διάθεση καί στάση τοῦ ἄντρα της, ἐλκύεται ἀπό τήν προσωποποίηση τῆς θάλασσας. Ὅταν ἀφήνεται ἀπόλυτα ἐλεύθερη νά ἐπιλέξει, ἀποφασίζει νά μείνει στόν ἄντρα της. Ὁ Ξένος φεύγει γιά πάντα καί μιά νέα ζωὴ ἀρχίζει γιά ὅλους.

«Η ΧΡΙΣΤΙΝΑ» ὀπερέτα τοῦ Θεόφραστου Σακελλαρίδη.

Νύχτα σέ καμπαρέ τῆς Ἀθήνας ὁ Αἰμίλιος Παπαδόπουλος, γλεντζές καί γυναικοκατακτητής, καί ὁ φίλος του Ματσαράγκας διασκεδάζουν μέ τίς χορεύτριες. Ὁ Αἰμίλιος γοητεύεται ἀπό τήν ὁμορφή τραγουδίστρια Πλού-Πλού.

Κατά τὰ ξημερώματα μεθυσμένοι καί αποκαμωμένοι από τήν διασκέδαση ἐπιστρέφουν στά σπίτια τους.

Στήν γκαρσονιέρα τοῦ Αἰμίλιου ο οἰκονόμος του Ἀντώνης ἀγωνίζεται νά τά φέρει βόλτα μέ τὰ ἔξοδα τοῦ σπιτιοῦ, γιατί ὁ κύριός του εἶναι σπάταλος. Ἔρχεται ὁ φίλος του Αἰμίλιου Ματσαράγκας καί σέ λίγο ἡ Χριστίνα, νέα γυναῖκα πού συνδεόταν μέ τόν Αἰμίλιο πρὶν τοῦ πάρει νοῦ καί καρδιά ἡ Πλού-Πλού. Ἡ Χριστίνα ἀνακοινώνει ὅτι φεύγει γιά τό Ξυλόκαστρο γιά νά ἐπισκεφθεῖ τόν πατέρα της. Αὐτό εὐνοεῖ τόν Αἰμίλιο πού θά ἔχει ἐλευθερία κινήσεων. Ἡ φωνή ἑνός τρελοῦ ἐνοικιαστοῦ, πού ἰσχυρίζεται ὅτι εἶναι Σουλτᾶνος τῆς Ζανζιβάρης, ἀκούεται ἀπό τό διπλανό διαμέρισμα. Ὁ Λαυρέντιος Κασσιανός, ἑξαδελφός τοῦ Αἰμίλιου ἔρχεται γιά νά τόν παρακαλέσει νά μεσολαβήσει στήν οἰκογένεια τῆς μνηστῆς του ὥστε νά μὴν διαλυθεῖ ὁ ἀρραβῶνας του μέ τήν Ρένα, πλούσια νέα ἀπό τήν Σπάρτη. Στό διαμέρισμα ἔρχονται ἡ Ρένα καί ἡ μητέρα της, ἡ κυρία Μεγακλίδου, πού γοητεύεται ἀπό τόν Αἰμίλιο. Ἐκεῖνος, ἀντί νά μεσολαβήσει ὑπέρ τοῦ ἑξαδέλφου του Λαυρέντιου, ὑπόσχεται γάμο στήν Ρένα. Ὁ Λαυρέντιος τό μαθαίνει καί ζητᾶ ἐξηγήσεις ἀπό τόν Αἰμίλιο, πού τόν κλειδώνει σέ δωμάτιο γιά νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τίς διαμαρτυρίες του. Καταφθάνει ἕνας χωροφύλακας πού ἀναζητᾶ τόν τρελό γείτονα. Μέ ὑπόδειξη τοῦ Αἰμίλιου συλλαμβάνει καί ἀπομακρύνει τόν Λαυρέντιο. Ἔτσι ὁ Αἰμίλιος μπορεῖ νά φύγει ἐλεύθερος γιά τήν Σπάρτη.

Στό ἀρχοντικό Μεγακλίδου στή Σπάρτη καταφθάνουν οἱ προσκεκλημένοι γιά τόν γάμο τῆς Ρένας μέ τόν Αἰμίλιο. Μεταξύ τῶν ἄλλων καί ὁ Ταμπουρλάκος, ἑξαδελφός τῆς κυρίας Μεγακλίδου, πού πολιορκεῖ τήν ὑπηρέτρια Ἀργυρώ. Οἱ προσκεκλημένοι διασκεδάζουν στό σαλόνι. Περιμένουν τήν κυρία Ταμπουρλάκου, πού ἔχει φήμη ἐνάρετης γυναίκας καί δραστηριοποιεῖται σέ φιλανθρωπικά ἔργα. Δέν εἶναι ὅμως ἄλλη ἀπό τήν ἐρωμένη τοῦ Αἰμίλιου Χριστίνα πού ζεῖ διπλή ζωή. Ἔνα ἄλλο πρόσωπο μέ διπλή ζωή εἶναι καί ὁ Ματσαράγκας, σύζυγος τῆς Μεγακλίδου. Ὁ Λαυρέντιος - εἶναι καί αὐτός προσκεκλημένος - καταφέρνει νά ματαιώσει τόν γάμο τῆς Ρένας μέ τόν Αἰμίλιο.

Ὁ Λαυρέντιος ἐγκαθιστᾶ σέ ξενοδοχεῖο τῆς Κηφισιάς τήν Ρένα καί τήν μητέρα της μέχρι νά ἐκδοθεῖ τό διαζύγιο τῆς Μεγακλίδου ἀπό τόν ἄντρα της, τόν Ματσαράγκα. Αἰσθάνεται βέβαιος ὅτι ἡ Ρένα θά γίνει γυναῖκα του. Στό ξενοδοχεῖο δημιουργοῦνται νέες κωμικές καταστάσεις. Γίνονται νέες ἀποκαλύψεις. Ὁ Αἰμίλιος, ὁ Ματσαράγκας καί ὁ Σχολάρχης τῆς Σπάρτης ἀνακαλύπτουν τό ξενοδοχεῖο ὅπου μένουν Ρένα καί μητέρα της. Διαμένει σέ αὐτό καί ἡ Χριστίνα πού ἀγνοεῖ ὅτι ὁ ἄντρας της εἶναι ἐραστής τῆς διευθύντριας τοῦ ξενοδοχείου. Γίνεται γνωστό ὅτι ἡ Μεγακλίδου ὑπῆρξε ἐρωμένη τοῦ Σχολάρχη καί ἡ Πλού-Πλού εἶναι σύζυγος τοῦ Λαυρέντιου.

Τό εὐτύχημα εἶναι ὅτι ἀπατημένοι καί ἀπατημένες δέν θέλουν νά ἐκδικηθοῦν, γιατί γνωρίζουν ὅτι καί αὐτοί ἔχουν ἀπατήσει τούς συζύγους τους. Ἔτσι ἡ ὀπερέτα διατηρεῖ τό κωμικό στοιχεῖο της καί δέν καταλήγει σέ δράμα. Δέν μπορεῖ ὅμως κανεὶς νά μὴν ἐπισημάνει τό γεγονός ὅτι σέ μιά τόσο σοβαρή σχέση πού εἶναι ὁ

γάμος τὰ πρόσωπα φέρονται μέ τόση επιπολαιότητα καί άνευθυνότητα. Στήν όπερέτα "Η Χριστίνα" δέν θρηνοῦμε θύματα. Στήν ζωή όμως τέτοιες καταστάσεις άνωριμότητας καί άνευθυνότητας έχουν θύματα.

«Η ΔΡΑΚΑΙΝΑ» τοῦ Δημήτρη Μπόγρη.

Ἡ Φωτεινή ἦταν έγγονή ληστοῦ πού τόν ἔλεγαν Δράκο. Ὁ πατέρας της δολοφόνησε τόν δήμαρχο καί τόν γραμματικό του "στά πολιτικά". Ἡ σκληρή στόφα πού κληρονόμησε αντί νά μαλακώσει στό καμίνι τῶν άντιξοοτήτων τῆς ζωῆς, σκλήρυνε περισσότερο καί ἡ Φωτεινή ἔγινε Δράκαινα. Νέα ἀγάπησε τόν Σπύρο Καρύνη, αλλά δέν τόν παντρεύτηκε. Γιατί ὁ πατέρας της τήν ἀνάγκασε νά πάρει τόν Σαλαπάτα πού ἡ Φωτεινή άντιπαθούσε καί ἀπαιθανόταν. Ἀναγκάστηκε νά κάνει αὐτή τή θυσία, επειδή ὁ Σαλαπάτας εἶχε ἀπειλήσει τόν πατέρα της μέ ἀποκάλυψη τῆς διπλῆς δολοφονίας του. Ὁ Σαλαπάτας δέν ἦταν μόνον ἐκβιαστής αλλά καί λίγος -"σάλιαγκο" τόν χαρακτηρίζει ἡ Δράκαινα- δίπλα στήν δυναμική Φωτεινή πού τόν περιφρονοῦσε καί ἀκόμη, μετά τόν θάνατό του ἐκφράζεται περιφρονητικά γι' αὐτόν.

Ὁ δυναμισμός τῆς Φωτεινῆς τρέφει ἀρνητικά στοιχεῖα πού δηλητηριάζουν τήν δική της ζωή καί τῶν ἄλλων. Εἶναι ἀποφασιστική καί θαρραλέα, αλλά σκληρή, αὐταρχική, κακιά καί θυμώδης. Ἀπότομα καί σκληρά φέρεται πρὸς τήν νεαρή μισότρελη ὑπηρέτρια Κατινιώ. Δέν δυσκολεύεται νά καταρασθεῖ καί τούς γιούς της Κώστα καί Γιάννη. Ἀρνεῖται νά τακτοποιήσει τὰ κληρονομικά περιουσιακά, ἄν καί οἱ γιοί της έχουν ἀνάγκη νά κάνουν δουλειές καί νά ζήσουν. Τούς ἀναγκάζει νά προσφύγουν στό δικαστήριο. Συζητῶντας μέ τόν ἀδελφό του Γιάννη ὁ Κώστας ἐπισημαίνει: "Καταντήσαμε δύο χαμένα κορμιά, χωρίς δουλειά, ἐξ αἰτίας της..." Καί ἀποκαλύπτει ὅτι τό κορίτσι πού θά παντρευόταν "... αὐτή, μέ τίς βρωμιές της, τό πέθανε". Βλέπουμε τήν κακή συμπεριφορά της πρὸς τούς γιούς της καί τήν Ἀνθούλα, γυναῖκα τοῦ Γιάννη. Στήν νύφη της ὁμολογεῖ ὅτι τήν ζηλεύει καί τήν μισεῖ. Τῆς ἐπιτίθεται καί προσπαθεῖ νά τήν πνίξει. Καθώς πέφτει μισολιπόθυμη ἡ Ἀνθούλα τῆς λέει ὅτι φέρει μέσα της τό παιδί τοῦ Γιάννη. "Παιδί πού γυρεύει ἀγάπη ἀπό σένα..." Αὐτό φαίνεται προκαλεῖ ρήξη στήν καρδιά-πέτρα τῆς Δράκαινας καί ἡ στάση της ἀλλάζει. "Εἶμαι κι ἐγώ μάννα, παιδιά μου...", τούς λέει. Ἀγκαλιάζει τήν Ἀνθούλα καί τόν Γιάννη καί ἀποφασίζει νά ζήσει μαζί τους.

«ΕΠΙΚΙΝΔΥΝΗ ΣΤΡΟΦΗ» τοῦ Τζόν Πρίσλυ.

Κατά τόν Ἄγγλο φιλόλογο Λῶρενς Λέρνερ ἡ πιό τέλεια πλοκή πού δημιουργήθηκε ποτέ σέ θεατρικό ἔργο εἶναι ἴσως αὐτή στό ἀριστούργημα τοῦ

Σοφοκλή «Οιδίπους Τύραννος». Μιά ανάλογη αριστουργηματική πλοκή έχει επιτύχει και ο γνωστός Άγγλος συγγραφέας Τζών Πρίσλυ στο θεατρικό έργο του « Έπικίνδυνη Στροφή». Στο «Οιδίπους Τύραννος» έχουμε έναν κεντρικόν ήρωα, και σέ δεύτερο πλάνο τήν Ίοκάστη, αλλά φοβερή τραγική ένταση, ενώ στό «Έπικίνδυνη Στροφή» έχουμε πολλά πρόσωπα, πολυπλοκότητα και πολλαπλότητα αποκαλύψεων και ένοχών, όχι όμως δραματική ένταση αρχαιοελληνικής ή σαιξπηρικής τάξεως, άν και ένα από τά πρόσωπα αυτοκτονεί.

Η υπόθεση του έργου διαρκεί όσο και η παράσταση. Μοιάζει ανακριτικό, αστυνομικό. Παρακολουθείται άπνευστί. Δείγμα τής γραφής του Τζών Πρίσλυ μάς έχει δώσει τό άλλο έργο του, « Ο Έπιθεωρητής έρχεται», αλλά στό «Έπικίνδυνη Στροφή» είναι πιο περίτεχνη. Γι' αυτή τήν τεχνική τής γραφής, τήν σκηνική οίκονομία και τήν αριστοτεχνική δομή του διδάσκεται στά πανεπιστήμια τής Άγγλίας και τής Άμερικής. Άν στό «Οιδίπους Τύραννος» ό βαθυστόχαστος λόγος του Σοφοκλή αποτελεί πνευματική απόλαυση, στό «Έπικίνδυνη Στροφή» χαίρεται κανείς τήν εύφυολογία. Μέ ιδιαίτερη ικανοποίηση έπισημαίνουμε τήν εύπρέπεια λόγου.

Οί συνεταιίροι σέ έκδοτική εταιρία Γκόρντον Γουάινχάουζ και Ρόμπερτ Κάπλαν μέ τίς συζύγους τους και οί υπάλληλοι Όλγουιν Πήλ και Τσάρλς Στάντον βρίσκονται στό σπίτι του ζεύγους Κάπλαν. Κοντά τους και ή Μίς Μόκριτζ, συγγραφέας. Η υπεξαίρεση πέντε χιλιάδων λιρών από τήν εταιρία είναι ένα αίνιγμα πού δημιουργεί σασπένς καθώς στήν εξέλιξη τής υποθέσεως φαίνονται υποπτοι ό Ρόμπερτ, ό Γκόρντον και ό Μάρτιν. Ο Μάρτιν είναι ό τρίτος συνεταιίρος πού δέν εμφανίζεται στή σκηνή, γιατί αυτοκτόνησε πριν από έξη μήνες. Οί τέσσαρις γυναίκες μόλις τελείωσαν τήν παρακολούθηση θεατρικού έργου από τό ραδιόφωνο έρχονται στό σαλόνι. Έδω, πάνω στή συζήτηση, μία τσιγαροθήκη πού ή Φρίντα είχε δωρήσει στόν Μάρτιν και εκείνος τήν είχε δείξει στήν Όλγουιν, πριν αυτοκτονήσει, πυροδοτεί τήν ανάπτυξη τής υποθέσεως του έργου, τό ξετύλιγμα του νήματος των αποκαλύψεων.

Η Φρίντα αποκαλύπτεται έρωμένη του Μάρτιν και ή Μπέτυ έρωμένη του Στάντον. Άν στόν Τεννεσσή Ουίλλιαμς διαπιστώνουμε μία έμμεση αναφορά στό τραγικό πρόσωπο του όμοφυλόφιλου, σ' αυτό τό έργο ή αποκάλυψη του Γκόρντον ως όμοφυλόφιλου και τής σχέσεώς του μέ τον Μάρτιν είναι θαυμαστά λεπτή και διακριτική. Ο Τσάρλς Στάντον ήταν εκείνος πού είχε υπεξαίρεσει τό τσέκ των πέντε χιλιάδων λιρών, πού ή αυτοκτονία του Μάρτιν είχε κάνει τήν εξαφάνισή του άνεξιχνίαστο μυστήριο. Άλλά και ό Μάρτιν δέν είχε αυτοκτονήσει. Η έμπιστη υπάλληλος Όλγουιν Πήλ, πού αγαπούσε κρυφά τον Ρόμπερτ, έπισκέφθηκε τον Μάρτιν στό έξοχικό του σπίτι για τήν απώλεια του τσεκ. Κατά τήν έπίσκεψη εκείνος τής έδειξε κάποια πρόστυχα σχέδια και τής έκανε άνήθικες προτάσεις. Έπειδή ήταν φορτικός και έπιθετικός, ή Όλγουιν πρότεινε τό πιστόλι της, πού, στήν πάλη κατά τήν αντίστασή της, έκπυρσοκρότησε και ό Μάρτιν σκοτώθηκε.

Ἡ βαθμιαία ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας ὁδηγεῖ στήν ἀπογύμνωση τῶν προσώπων, στήν ἀπαλλαγὴ ἀπὸ ψευδαισθήσεις. Τὰ πρόσωπα στό «Ἐπικίνδυνη Στροφή» γνωρίζουν κάποιες ἀλήθειες, δέν γνωρίζουν τὴν Ἀλήθεια πού ἐλευθερώνει. Γι' αὐτό ὁ Γκόρντον αὐτοκτονεῖ στό τέλος. Ἡ Ἀλήθεια ὅμως πού εἶναι συγχρόνως καὶ Ἀγάπη καὶ Ὁδός, ὁδηγεῖ δια τῆς ἐλευθερίας στήν ζωὴ, ὄχι στόν θάνατο.

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ

6 Μαρτίου 2023

ΝΙΚΟΣ ΤΣΙΡΩΝΗΣ ΕΤΦΤΛ-ΛΠ-2023